Број 3. У Новом Саду у среду 5. (18) јануара 1911. Година XLVI

»Застава« излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаљу на један месец 2 кр. 70 пот. за четврт године 8 круна Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 25 п. за четврт године 9 кр. 75 пот. — За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Ванредним бројевима од петка цена је: На пола године 2 круне, на целу годину 4 кр. За стране земље годишње 6 круна 50 потура.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 потура од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво »Заставе« је у кући г. Јована Т. Чавића. — Администрација »Заставе« налази се у кући, где је Милетићева штампарија у главној улици бр. 20.

Дописи шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији »Заставе«.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњ. бројеви стају 10 потура

Чек-конто 12008

Двобој или комедија?

Хрватско славонски сабор продужиће свој рад 10. (23) јануара ове године. Што је ближи тај дан, све се већа нервозност опажа у Загребу, нарочито у круговима хрватско српске коалиције. У питању је велика ствар: Хоће ли коалиционаши уживати и даље пештанске штипендије? Кад се узме у обзир, да се спрема повишење пештанске штипендије од 6400 на 14.000 круна, онда се може појмити огорчење у коалиционашким круговима. Бан Томашић поручује коалицији, да му се поклони, па ће бити пештанских штипендија бар за 20 коалиционаша. Али то је баш оно, што смета споразуму хрватско српске коалиције са баном Томашићем Има 35 коалиционаша, а нуди им се само 20 пештанских штипендија. Ако би се та понуда прихватила, онда би у самој коалицији настао прави лом Отимали би се о штипендије, јер њих 15 морали би остати без тог масног залогаја Томашић би у том случају потпуно постигао своју циљ, јер би се коалиција разбила.

Шта дакле да се ради? Томашић је помоћу признатих бечких слугу, франковаца и радићеваца, обезбедио себи већину у сабору „Хрватско Право“ ломи копља за Томашића, истичући потребу да сабор ради и уради што за народ. Помоћу њиховом бан Томашић имаће већину за индемнитет и избор 40-рице хрватско-славонских посланика у угарски сабор. Али нема 40 посланика које би могао изабрати за угарски сабор. Радићевци су изјавили, да неће примити пештанске штипендије, али позивајући превртљивост Стипана Радића можемо очекивати, да ће он пристати и на то, да и његови сељаци буду бирани за пештански сабор. У том случају имао би бан Томашић са својих 19 мукача и радићевцима 28 посланика за пештански сабор. Франковци ни у ком случају не могу примати пештанску штипендију, јер не признају нагодбу. Томашићу неће преостати друго, него да изабере и поједине вирилце, као што је урадила хрватско-српска коалиција 1906 године, или да изабере и неколико коалиционаша, па да их стави на муке. Ако коалиционаши не приме избор, онда ће изгубити штипендију; ако приме, замериће се онима, који су остали без штипендије.

Сви су изгледи, да ће бан Томашић дати изабрати за посланике у пештански сабор 20 коалиционаша, који једва чекају, да ступе у владину странку. Тако мисли да привеже за себе оне коалиционаше, који су му наклоњени и само чекају згоду, да се могу оцепити од коалиције. У истим мах ослободиће се од франковачког притиска, који много траже од Томашића за своје услуге. Ту опасност осећају они, које бан Томашић никако неће да прими у своје закриље, па су прошле недеље упричили у Осеку скупштину хрватско српске коалиције. Приредили су је баш у Осеку, где су банови стубови: Најман и Пинтеровић. Та скупштина требала је да застраши банове стубове и да их натера, да код бана Томашића израде штипендије за све коалиционаше, а нарочито да не одгурне Лорковића, Прибићевића и остале „прокажене“. Истина је, да коалиционаши поручују бану, да ће му се приближити, ако укине железничарску прагматику. Али њима није сметало прошле године, да праве са Куеном и Томашићем пакт, иако железничка прагматика није била укинута, па им неће ни сада сметати, ако им се обећа оно, што они за себе траже. Железничку прагматику потрзају коалиционаши као небу два појаса, кад им треба, да постигну своје циљ. Зашто нису прошле године тражили, да се прво укине прагматика, па онда тек да су склопили пакт? Зато нису тражили, јер су хтели да се што пре дочепају власти и да осигурају себи пештанске штипендије.

И сада имају само то на уму. Главно им је, да спрече избор пештанских штипендиста, ако не могу сви добити оно, што желе. Зато преко „Обзора“ поручују бану, да ће му изгласати индемнитет, ако се обеже, да распише нове изборе. Кад би бан Томашић на то пристао, остали би у поседу пештанских штипендија коалиционаши. Али бан Томашић има задаћу, да спроведе избор штипендиста, а осигурао је и већину за тај посао. После ће се видети, шта ће бити. Народ пак неће ништа добити, јер се коалиција не брине о народним интересима. Коалиција и не мисли, да коначно кида са Куеном. То се види најбоље отуда, што коалиционашки посланици нису отишли у Пешту, да у сабору поведу борбу против Куенове владе, ма да је на дневном реду тако важно питање: привилегија заједничке банке. Цела се борба своди на то, да се осигурају и она господа, коју бан Томашић неће да прими у своје моћно закриље. Зато ова борба коалиције са баном Томашићем ни је истински двобој, него добро удешена комедија, која треба народу да сасипе прашину у очи. За ту комедију треба народ да плати рачун. Али доста је било комедије. Народ види, шта се ради, па ће првом приликом судити овим комедијашима по заслузи. Српски народ гледа ове покоре пун огорчења, јер су несрећни самосталци српске захтеве бацили у запећак, само да не нашкоде својим интересима. Зато се народ спрема за нову изборну борбу, кад ће учинити што треба, да судбину своју положи у поуздане руке. Данас је свакоме Србину јасно, да само радикална странка озбиљно заступа српске интересе. На изборима за епархијску скупштину у Срему српски је народ гласно то признао, а чуће се глас српског народа и одсада, па ће се комедијаши сасвим изгубити са политичке позорнице.

Уздрман положај Куенове владе.

Будимпешта, 4. јануара.

Заједнички рад Кошутове и Јустове странке против предлога привилегије заједничке банке, погоршао је положај Куенове владе. У владиној странци опажа се

ПОДЛИСТАК.

БЕЗ НОВАЦА.

— Проста прича. —

I.

Хтели су да оправе своју кућу браћа Јован и Милош са сестром им Данком. Кров је упао, и прокисавало већ кроз таваницу.

Кућа је та била заједничка, наследиште је браћа и сестра од оца. А наследиште и нешто земље. Све је заједничко, док и Милош не дође до година као Јован, а онда се могу браћа разделити, и сестру, кад се буде удала, намирити. Донде пак Јован као најстарији да управља иметком.

Удесили су да осим куће издају земљу под закуп; од прихода са земље и још другим радом својим да живе, плаћају порез и унапређују се.

Тако је недавно у општинској кући пред кнезом и људима била продаја добре земље им под закуп. Закупници се обвезаше, да за четрнаест дана положе новац. Недеља дана је прошла; сад има још толико да прође, па да браћа и сестра дођу до новца.

Јован, висок и светлих очију, рекао је већ млађем брату:

— Док тај дан не дође, да одемо дунђерину, јер ће требати нова грађа за кућу. Па да нађемо где ћемо и креп купити.

Милош, хитар, примио је то на себе. Он је одмах нашао мајсторе и дао довозити добар креп за покривање куће.

Али градња је тек упола могла почети. Те где се почело, ту је убрзо и запело. Дунђерину је требало новаца да купи још дрва за грађу. А Јован није могао да му помогне.

Дунђерин је говорио:

— Из дрваре неће више да дају дрва. Него траже да одмах исплатим.

Они, који су почели возити креп, такође су тражили новац.

— Мислили смо да нам неће требати одмах. Али нам је понестала хране за коње.

И Јован и Милош опазише сад да су прехитрили. Натраг се није могло. Требало је наћи помоћи. И дунђерин и они који возе креп не треба ни дан да изгубе не радећи. У ствари је требало чекати још само три дана, када ће закупници да исплате Јовану земљу.

II.

Трговци Павле Тошић и Алекса Лакић који су за сађење поврћа узели под закуп сваки по део земље од браће Јована и Милоша и сестре им Данке, били су задовољни, што новац нису морали положити одмах. Кроз две недеље они ће свој новац још да искоришћују.

Што се земље тиче, њу је Тошић већ дао да копају. И тврдо је веровао, да ће му закупљена земља богато родити.

Но што се већма приближавао дан, да исплати закупљену земљу, њему се чинило, да тај дан иде и сувише брзо. А кад је чуо, како су прошла браћа Јован и Милош са грађом и крепом за кућу им, и да им треба новаца, он, Тошић, се управо бојао, да Јован не дође и затражи пре рока. „Доста је, ако дужан новац положим кад дође време“ — мислио је

Али баш кад је хтео у својој соби да се мало извали на постељу, јер му се чинило да му нешто није добро, зачу се кукцање на врата.

Уђе Јован.

— Јеси ли ме очекивао?

— Добро дошао! — прихвати неким угушеним гласом Тошић.

Јован није хтео да много околише, већ одмах пређе на ствар.

— Чуо си како сам прошао?

— Како?

— Оправљам кућу. А сад мајстори не могу радити.

— Зашто? Нека раде. Како они не би радили?!

Гледајући Тошићу право у очи, Јован хтеде да га боље разуме.

— А знаш ли шта је у ствари?

— У ствари? Шта? — пита Тошић, и као измењујући се нечему, што он не би знао, гледаше сад он у Јована.

велико нерасположење и узбуђеност. Међутим из Бечa поручују, да се мора све оно дати, на што се Куенова влада обвезала. Ако Куен не буде у стању да спроведе, на што се обвезао добиће пакрачки декрет. У Бечу се већ љуте на Куена, што им је причао, да ће све ићи као на дроту. Ако пак тешко иде са привилегијом заједничке банке, како ће тек ићи са реформом војничких закона?! Куен је хтео да олакша свој положај, па је молио у Бечу, да му дозволе измену 5. § а закона о заједничкој банци, јер против тог § а опозиција најжешће удара. Али Лукач није могао у Бечу ништа спровести, него је донео Куену поруку: да све мора свршити онако, како је утаначено. Куен је смишљао, да уведе паралелне седнице, али и то му не би помогло, јер би опозиција одговорила отвореном опструкцијом. Говорили су већ владини најбољи говорници у сабору, не би ли како год приказали владин предлог о банци као неки успех, али и то им није упалило. Међутим опозиција сложно напада владин предлог. Данас су врло оштро напали владин предлог о банци Барта и Околичањи. За њима долазе други говорници — а све то јако мирише на опструкцију, од које се влада плаши као од живе ватре

Да је положај Куенове владе уздрман, сведочи допис из Бечa, који је изашао у добро обавештеном „Франкфуртер Цајтунгу“. У том се допису тврди, да су у Бечу у з н е м и р е н и због сложног рада мађарске опозиције. Чуде се Куену и његовој странци. После срећно обављених избора посланика и неодлучног држања опозиције на почетку саборског рада очекивали су у Бечу, да ће Куен моћи да спроведе све и без измене пословника. Куен је то нарочито истицао. Сад се пак види, да велика владина странка није сложна и да вође нису одлучне. Много се драгоцено време пропустило у тартањ. То је Куенова погрешка, али се замера и то, што из Бечa није појачан Куенов положај према независњачкој опозицији. Мађарска опозиција има и сада везе са бечким званичним круговима. Стога зна, да је Куенов положај уздрман и да ће га опструкционим маневрима избацити из седла. Међутим је појачан положај министра финансија Лукача, који је срећно спровео зајам, а и министар трговине Хијероними ужива велики углед, јер је одлучан и тера на правац Не може се још предвидети развитак догађаја, али је сигурно, да су прошли медени дани Куенове владе. Лукач има највише изгледа, да буде његов наследник, јер се верује у његову способност, а поред тога он је и за опште, једнако и тајно бирачко право.

Свевид.

Политички преглед.

Из аустријског сабора.

Јуче се приказала нова, трећа Бинертова влада аустријском царевинском већу. Министар председник Бинерт обележио је програм нове владе. Чим је устао да говори, дочекали су га Чеси радикали са великом виком. Чеси су огорчени на владу, поред осталог и зато, што су аустријске власти приликом пописивања становништва у крајевима, где живе помешано Чеси и Немци, неистинито уписивали пописне листине у корист Немаца. Чеси радикали довикивали су Бинерту: Треба вас ставити на оптуженичку клупу! Говорите прво о попису становништва! Напоље! Срам вас било! Каква је то влада?! Хамба, Хамба! То је Волфово министарство! Итд. Умешали се и Немци, а Чеси им довикују: Пфуј! Шта је са пописом становништва! Вика је трајала подуже, те министар председник Бинерт једва је дошао до речи. И за време говора му Чеси су га често прекидали Министар председник Бинерт је рекао како ће његова влада бити непристрана; како ће настојати, да нико непозван не утиче на земаљску управу; како ће гледати, да унапреди индустрију, трговину и пољопривреду; како ће се трудити, да помогне становништву у овој оној скупоћи. Нада се, да ће угарска влада бити предусретљива да се у Аустрији доскочи скупоћи меса. Истакао је, како ће влада имати обзира на материјалне прилике народа и кад се буде решавало о издацима на војску, да би се очувао положај монархије као велике силе. Настојаваће, да се изгладе размирице између појединих народа у неким покрајинама. — Овај говор министра председника није задовољио Чехе, па ни Пољаке, а ни све немачке странке. Чеси су тражили, да се поведе расправа о образовању нове владе, и о говору Бинертову, а то су тражили и немачки радикали. Већина је то одбила.

Путовање краља Петра.

Из Београда јављају, да ће краљ Петар 31. јануара о г. отпутовати у Рим, да посети талијанског краља. Путоваће најкраћим путем преко Реке. У Риму ће остати пет дана. У погледу путовања краља Петра у Париз учињене су измене. Та је посета на основу извештаја српског посланика у Паризу, дра Миленка Весића, одложена за мај ове године. У Паризу ће краљ Петар бити дочекан врло свечано, а официри његови другови из француско-немачког рата приредиће краљу Петру у почаст свечани обед.

Француска и Италија.

Присталице француско-талијанског пријатељства хоће да и приликом овогодишње прославе уједињења Италије истакну зближење и пријатељство између Италије и Француске. Они желе, да председник француске републике за време свечаности те прославе посети Италију. Из Рима јављају, да су ради те посете већ отпочели преговори између Рима и Париза. Председник Фалијер доћи ће морем у пратњи француске средоземне убојне морнарице у месецу мају у Напуљ, а одавде ће у Рим, где ће посетити талијанског краља. Из Рима ће ићи у Турин, да види изложбу, што се приређује пригодом прославе уједињења Италије.

Социјалистички збор у Сарајеву.

Босанско-херцеговачки социјалисти одржали су у понедељак велики збор, коме је присуствовало преко 3000 људи. Сви су говорници жестоко осудили владу и народне посланике, који не бране довољно народно гледиште у аграрном питању. Владин повереник веома је често прекидао говорнике, нарочито председника Јакшића, кад је казао да ће се сељаци побунити, ако се влада не одлучи за облигаторно решење аграрног питања. Други говорник, Хрисаровић доказивао је, да би се кметови тек године 2025. ослободили, ако се усвоји владин предлог о факултативном решењу аграрног питања. Аграрно питање није питање једне касте или конфесије, него питање будућности ц е л о г народа.

Једногласно је усвојена резолуција, којом се позива влада и сабор, да се аграрно питање реши овако: П о з и в љ е се влада да кметове о б л и г а т о р н о о т к у п и а д а з а т о к м е т о в и н и с у д у ж н и н и ш т а д а о т п л а ћ у ј у в л а д и. У противном случају кметови би постали робови несавесних банака.

У погледу уставног питања донесено је решење, да је данашња „уставност“ штетна по народ, јер сабор нема апсолутно никакве власти. Препоручује се посланицима, д а н е п р и м е б у џ е т, да бар на тај начин протестују против данашњег несносног стања и да тако присиле владу на давање демократских и модерних уста-

---

— Мајсторима треба дрва за грађу и траже од мене новаца, — некако отежући изговори Јован.

— Па што им ти не би дао? Они ће ти радити.

— Знам ја то. И то је баш то, што не бих хтео да мајстори губе и дан времена не радећи. Зато сам дошао к теби. Па учини ми и дај колико у зајам од онога што ћеш ми дати за три дана.

Јован је ово говорио уверен да ће Тошић разумети његову неприлику. Но одмах се разуверио кад виде да је Тошић намрштио лице.

— Новац сам уложио у посао. Знаш, па зато не могу, — одговори Тошић једва чујним гласом. „Ја хоћу свој новац да искоришћујем до последњег часа“, — говорио је још у себи. Јована није ни слушао.

— Не можеш. Зар?.. — И ту се Јован досети нечему и као под неком силом додаде: — Па даћу ти од сто за три дана колико хоћеш. Да не губиш. Павле, чујеш ли?

Тошић се тргнуо. Видео је, да је Јован хтео да га разуме. Но након неког ћутања, он одједном одговори оно, што и није хтео.

— Кад бих узимао од тебе што ми нудиш, од сто за три дана колико хоћу, изгледало би да сам грабљивац. И као да ја не бих могао и друкче да ти дам. — У ствари Тошић се овде кајао, што је напред изјавио, да је новац свој уложио у посао и да сад нема. И одмах је тако нешто осећао, да баш зато не треба да учини Јовану, јер је већ иначе дужан, да му плати за земљу. Само плаћање другоме, па макар и у добру ствар, свагда га је могло узбунити. И криво му је било на Јована, што је и дошао по новац.

Јован је ухватио за врата да изађе. А Тошић се одлучи да му ипак нешто каже:

— Иди до Лакића. Валда ће он имати. И нашто да твоја кућа буде и три дана без крова?.. Радо бих ти учинио... Али кроз три дана јамачно ће бити.

Кад је изашао, Јовану је било јасно, да га је Тошић на крају измејавао „Зашто да ти кућа буде и три дана без крова... Иди Лакићу...“ понављао је у себи његове речи. Мучило га је сад што је и био код Тошића.

III.

Алекса Лакић је био други закупник земље браће Јована и Милоша и сестре им Данке. Кад је изашао од Тошића, Јован није знао шта ће. И најзад у страху да не би и код Лакића зло прошао, упути се својој кући.

Добро је знао, да закупници имају право и да не морају издавати новац пре рока. Он је управо хтео да узајми у њих тек онолико да не би мајстори на кући му дангубили и да кућа што мање времена буде без крова. Бојао се кише, која би још више штете могла нанети кући. А закупници су му били најближи, јер они дугујући му, могли су имати највише вере да им неће пропасти новац, који би на три дана дали Јовану на зајам, макар и на сто. Он је мислио наћи у њих добре воље, али се код Тошића ево разочарао. Дошао је до уверења, да Тошић није хтео да му помогне зајмом ма само на три дана, да и ова само у времену помоћ не учини закупљену земљу скупљом од онога што је на продаји погодбом већ дао за њу. И зар да Лакић буде бољи од Тошића?

— Стани Јоване! — чу се за њим крупан глас. То је био сеоски кнез Мија Татаров, здепаст, румених образа и опуштених проседих бркова. — Тражиш новаца; знам. Говорио сам са Алексом. Чуо је и он. Иди к њему, он ће ти дати, колико ти је потребно, па ћете се после обрачунати. Рекао сам, да ти је посао на кући запео.

Јован само изусти кнезу: — Хвала! — И брзим кораком пређе у сокак да дође до Лакића.

На путу није мислио ни о чему. Кад му се пак поглед отео у облаке, задрхтао је од кише, која се спремала да пада.

На вратима дућана Алексе Лакића, Јован заста.

— Је ли господар овде?

— Није! — одговори за тезгом црномањаст момак у жуту капуту пуно масних мрља. Он изађе оданде, узме Јована за руку и показа другом руком у даљину улицом. Те рече: — Још се виде кола тамо. Пошао је у варош. Видите ли како јури? Прашина га обавија облацима... Овде је мало час био кнез и говорио о вама, а мој господар затим одјури... Ено, сад му се кола више и не виде.

IV.

Јован се једва држао на ногама. Био је узбуђен. Како ли је он добро слутио, да ни у Лакића неће наћи оно, што је тра-

вних слобода као и што већих политичких права.

Скупштина се разишла у најбољем реду, свршивши своју дужност, која се само похвалити може.

Босанско-херцеговачки сабор.

Према извештајима, што су их добили будимпештански и бечки листови из Сарајева, из владиних кругова, јавили смо и ми, да је између владе и странака у босанско-херцеговачком сабору постигнут споразум гледе програма саборског рада. Новији извештаји из Сарајева међутим говоре, да је онај први извештај, из владиних кругова, нетачан. О споразуму владе са саборским странкама, не може се још говорити, јер Срби посланици нису још пристали на владине предлоге. Сарајевски дописник „Нове Слободне Пресе“ говорио је са једним од вођа Срба посланика и овај му је отприлике рекао ово: Званични извештаји, који кажу, да је сукоб између владе и саборских странака отклоњен, из гледа да потичу из неспоразума. Када се говори, да је сукоб отклоњен, то се може односити само на муслимане и католике, који су предлоге цивилног адлатуса Бенко усвојили. Али клуб Срба посланика остао је при својим захтевима, које је ставио на првој конференцији страначких вођа. То је изјавио и барону Бенку, а овај се није могао обвезати, да ће се ти захтеви и испунити, то је могао учинити тек министар Буријан. Срби пристају, да програм саборског рада буде онакав, какав је предложио Бенко а усвојили га муслимани и католици, али траже, да се прво санкционише закон о шумским изгредима, да се помилују они, који су осуђени због тих изгреда и да се заједчи санкција за све оне предлоге, које сабору поднесу поједини посланици а сабор их усвоји. Док се ти српски захтеви не усвоје, не може бити рада у сабору. Да би Срби и делом потврдили, да ће истрајати уз те своје захтеве, отпочели су већ у јучерањој седници прорачунског одбора пасивну резистенцију. Ако влада не испуни српске захтеве, Срби ће у сабору да поведу опструкцију и спрече саборски рад. Да ли ће влада попустити према српским захтевима, или ако не, шта ће онда бити са босанско-херцеговачким сабором, сада се још не може знати. Али је вероватније, да влада неће хтети да испуни српске захтеве и онда, услед опструкције Срба посланика, може да дође до распуштања сабора. Ако баш и дође до тога, народ нема разлога да зажали за овим сабором, а зашто, изнели смо у јучерањем чланку у „Застави“.

Пољаци оптужени због шпијонаже.

Прошле године месеца септембра буду послана два слушаоца шумарске академије у Лавову на добро грофа Карвицког у Русија, у Волинија — ради практиковања. Били су тамо неку недељу, па их обојицу заједно са надшумарем грофа Карвицког, Лепковским, који је аустријски поданик, ухапсе руске власти, оптужујући их, да су вршили шпијонажу у корист Аустрије. Управа лавовске шумарске академије заузимала се за ухапшене слушаоце шумарске академије код намесника Галиције а овај код министра Ерентала, али то све није помогло, ухапшени су још увек у затвору у Русији, у Житомиру. Ових дана уручена им је и оптужба, у којој се оптужује и шумарска академија у Лавову, да је организовала биро за шпијонажу и своје слушаоце да шаље у иноземство, да шпијонирају. О овом случају ће да поведе реч у аустријском царевинском већу и у делегацијама, Пољак, др. Томашевски у виду интерпелације на владу.

Вести из места и са стране.

Парастос.

Српска православна црквено-школска општина новосадска даваће парастос неумрлим добротворима народним и новосадске општине, Јовану и Марији Трандафил, у петак 7. (20.) јануара о. г. а на дан св. Јована после свете службе божје у св. Николајевској цркви. — Даље даваће парастос умрлом Јовану Радовановићу у суботу 8. (21.) јануара о. г. у 11 сати у св. саборној Ђурђевској цркви.

Чистокрвни Хрвати.

У недељу се одржала коалиционашка скупштина у Осеку као демонстрација „водећим родољубима“, који се купе око Томашића. Политичка страна ове скупштине мало нас интересује. Коалиција говори о свему и свачему, само не сме отворено да залази у борбу. На тој осечкој скупштини конституисала се хрватска самосталска странка. У одбор те хрватске странке ушла су ова господа Хрвати: Б. Пењић, а затим ови заступници хрватски: Dr. Kappel, Mavrack, Dr. Walter„ Michl, Frank, Eisner, Kaiser, Dr. Krauss. Stader и Spiller Као што видите сем Богдана Пењића све сами чисти Хрвати. И то Хрвати с којима смо ми — по Прибићевићевој теорији — један народ. Реч има — „Привредник“!

Где је генералштаб?

Свакоме је упало у очи, да на осечкој скупштини коалиције, о којој говоримо на другом месту, није учествовао главни самосталски генералштаб из Загреба. Послаше због декорације дра Медаковића, који је говорио без главе и репа и чак признао „хрватско државно право“... Где су били соколови сиви Прибићевић, Буде, Бањанин и Душан Поповић? Прибићевић је обећао, да ће доћи и по свом обичају слагао. Зашто? Та не сме да нељути бана, јер се још увек нада, да ће се на њ смиловати и примити га као непокретни инвентар мункачке странке. Познато је, да „оно троје“ од „Србобрана“ увек путује, јер их путовање ништа не стаје, а сем тога џабе се часте. А где ли је био наш Душан? Та о њему се ништа више не чује. Сасвим је заузет посетама код бана, кога редовно посећује двапут дневно. Генералштаб није смео да оде у Осек, јер су се бојали, да не покваре посао трезвеном оцу Валеријану, који се улогорио у патријарховом двору и непрестано уверава Лукијана, да ће самосталци служити Куену и Томашићу боље од Девића, Шварца, Николића и осталих мункача. И то нарочито с обзиром на 1. фебруар, кад истиче квартал штипендијама. Главу дају штипендију не дају. Јакако!

Једно признање.

Франковачко „Хрв. Право“ донело је у свом 99. бр. приликом пописа становништва у Славонији једно драгоцено признање. Писац тога чланка био је у исто време и пописивач становништва и ево шта он прича: — „Једна утешљива ствар! Пре десет година на моје питање: којим језиком говорите? — добио сам одговоре: славонски, шокачки, рацки, нашки, овако! Данас ми је само једна баба одвратила да говори — рацки.“ Наравно да се ово тиче само славонских католика. Они су дакле у размаку десет година постали — Хрвати... Пре су звали свој језик „рацки“ а никада хрватски. Данас, захваљујући самосталско-хрватској коалицији, ето одоше сви католички Срби у Хрвате. И ово је један карактеристичан прилог Прибићевићевом народном јединству. И овај случај најбоље доказује, да је лажна формула народног јединства наша пропаст. Кад се овоме додају и неки сведоци велике издајничке парнице, који су изјављивали, да су „православни Хрвати“ — онда Прибићевић и његови једномишљеници могу бити потпуно задовољни, јер ће брзо нестати Срба. Та пре самих десет година, према признању „Хрватског Права“ и није било Хрвата у Славонији и Срему. А данас?... Као хроничари бележимо ово признање, да и наша деца не заборавe: ко је католичке Србе у Славонији и Срему похрватио тек после 1900. године.

Против Саба.

Франко-фуртимашки орган „Хрв. Право“ донело је у свом 98. бр. један испад против српскога народа, и то поводом чињенице што је др. Томашић поништио Раухову наредбу, да се српске катихете не смеју потписивати ћирилицом на школским сведоџбама. Ова Томашићева наредба — о којој смо ми говорили — није никаква концесија Србима, јер српско питање у Хрватској и Славонији (које самосталци спомињу само кад су у „опозицији“) не може се решавати путем наредаба, које зависе о ћефу бана. Али „Хрв. Право“ хтело је да употреби и ову прилику, да повуче паралелу између Србије и Хрватске и Славоније и да изгрди Србе. Какве ли дрскости!... Он налази да у Србији живи преко 600.000 Несрба и да се они ужасно прогоне, немају својих представника у парламенту, прогоне се католици, поп не сме да се прикаже у одежди на улици, католици морају да пређу у православље и т. д. Колико речи, толико неистина. Кад би у Србији живело и 100.000 Несрба они би у земљи општег и тајног права гласа морали имати својих представника. Како се католици „прогоне“ у Србији, доказује најбоље чињеница, да је католик Јован Ђаја био — министар полиције у Србији, др. Лујо кнез Војновић лични секретар краљев, пок. Матија Бан драматург и шеф Пресбироа и т. д. Колико је лажна та тврдња „Хрв. Права“, да се католички свештеник не сме показати у одежди ни на улици, доказало се приликом погреба авијатичара Русијана, где је поп у пуном орнату обишао цео Београд и да је преко 20.000 људи учествовало у погребу. А нарочито спомињемо загребачком листу, да краљ Петар посећује чак и — синагогу јеврејску и да све неправославне цркве дарива.

Јужнословенски уметници.

На својој конференцији у Београду решили су јужнословенски уметници, да се у првој четврти 1912. одржи јужнословенска уметничка изложба у Београду, а под јесен исте године у Софији. Даље је решено, да „Лада“ учествује у римској изложби и 1914. у свесловенској у Прагу; сваке године да се приређује једна јужнословенска изложба. После Београда и Софије долази Цетиње на ред.

Продаја Јасне Пољане.

Руски листови пишу, како су у Петроград стигли синови покојног Лава Толстоја, Иља и Лав, те преговарају са руском владом у ствари продаје Толстојева добра, Јасне Пољане. Руска влада хоће да купи Јасну Пољану као народно добро. Синови Толстојеви вољни су да продаду своје делове за милион рубаља. Говори се, да би Толстојева удовица такође дала свој део по ту цену.

Српска забава у Минхену.

Српско академско читаоничко друштво „Србадија“ у Минхену приређује на дан св. Саве о. г. свечано веће у дворници кафане „Luitpold“ уз суделовање Лујзе Мит, Јулије Мит и Јована Мокрањца. Програм је врло леп.

Одговорни уредник: Мита Клицин.

Трговина.

Нови Сад, 5. јануара 1910. године.

Пшеница прве каквоће нова 20 К 80 п. до — К — п
Пшеница средња 20 К 40 п. до — К — п.
Пшеница лакша 20 К — п. до — К — п.
Наполица нова — К — п. до — К — п.
Јечам стари 12 К 40 п. до — К — п.
Зоб нова 15 К 60 п. до — К — п.
Кукуруз у зрну 9 К 80 п. до — К — п.
Кукуруз у клипу нов — К — п. до — К — п.
Маст 184 К — п. до К — п.
Сланина 180 К — п. до — К — п.
Сланина паљена 180 К — п. до — К — п.
Пасуљ бели — К — п. до — К — п.
Пасуљ жути — К — п. до — К — п.
Лањик — К — п. до — К п.

Све од сто кила.

Свињи угојени тешку 126 до — п.
Свињи средњи . . 120 до — п.
Свињи лаки . . . 116 до — п.

од једне киле.

жио у Тошића: добре воље. И да ни један није бољи од другога. Лакић је побегао, само да се не би састао с њим. Па му се онда чинило, да се љути и на кнеза Мију, који преварен Лакићем, преварио је и њега, Јована, да му оде.

Киша је почела падати. И Јован је мокар стигао кући.

Данка је прихватила прокисао шешир и капут од брата, и дала му да облачи сухо.

— Покрили смо таван свуда асурама и даскама — говорио је дунђерин, који је са људима чекао Јована под стрехом.

А Милош, брат Јованов, погледа добродушно у њега и рече му:

— Сад нам новаца и не треба. Сад се не може на кући радити. Не може се ни цреп возити. По киши се не може. Али ће киша ипак наносити квара, ослабиће зидове и биће штете.

— Не може се радити, — додаде дунђерин.

Јован се умири. Против кише, које се још пре пола сата тако бојао, о која је сад лила, ништа није могао. Нити му је она наносила бола, који он, као и сви људи са кише у добру или злу, не би могао прекужити. Кад осуши, и дође дан, да закупници положе дужан новац, кућа ће тада да добива тврду грађу и нов кров.

Само ће остати, да није могао да нађе помоћи у оних, који су лако могли да га помогну, да су хтели, и да га не излажу штети. А и Јован је нешто научио:

— Без новаца и док новац не спремиш, да не улазиш ни у какав посао.

ПОМОЋНИКА

За своју помодно мануфактурву и кратке робе трговину потребујем

два помоћника,

и то једног старијег и једног млађег, који треба да су самостални продавци и вешти аранжирању излога и да владају српским, немачким и мађарским језиком. Ступање одмах или 1. фебруара.

15 1—3 Franc Csernolka Рума.

Темишварска вашарска објава.

По одобрењу кр. уг. министарства трговине одржаваће се

накнадни вашар
У ТЕМИШВАРУ

26 и 27. јануара 1911. г. на који ће бити слободно дотеривање папкара (рогате марве, оваца и свиња).

Дотеривање марве почиње у четвртак ујутру 26. јануара п. р.

На овом накнадном вашару неће се коњски вашар одржавати.

У Темишвару 16. јануара 1911.

18 1—1 Beé Ferencz főkapitány.

Помодна трговина

Стеве Маслеше

Бањалука (Босна)

потребује помоћника,

вешта продавца. Понуде ваља слати са приложеном сликом. 16 1—3

ПРВА ОВЛАШТЕНА

Кројачка школа у Загребу

Јелачићев трг 19.

Највећи и једини одговарајући завод на славенском југу.

Непрекидни течаји у кројењу мушких и женских одела.

За самопоуку издају се књиге за мушке и женске кројаче и кројачице и приватне домаћице.

Захтевајте проспекте.

Горе наведена школа није само у нашој земљи најбоља, него јој нема премца ни на целом континенту. Ту се подучава по властитој пат. методи 115, која је најсавршенији изум овога столећа, што се већ и из тога види, јер га је купило једно друштво стране једне велике државе. Присподобите наше кројеве са кројевима првих светских академија и школа те ћете се одмах о истини горњег осведочити. 1717 4—6

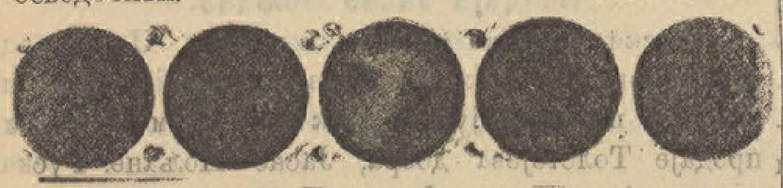

ПРЕД ИНВЕНТАР

ВАЈНЕРА МАТИЈЕ

женске моде трговина

у Будимпешти, Андрашијева бр. 3.

Нарочита продаја фашанских артиклева:

Ажур батист бели сад је 15, 23, 35 и	45	новч.
Валенцијен чипке сад су	22	„
Решил за прање	29	„
Мадера везена 45, 65 и	85	„
120 цм. широки гренадин у свима бојама за хаљине	125	„
120 цм. широки вунени воал за хаљ.	105	„
Свилени тафт за хаљине	85	„
Понжис и лујзин свила	58	„
120 кристалин свила	175	„
Гренадин за обичне хаљине	98	„

Иза божићњег вашара **заоставши артиклови** као фланер за прање 17 новч., велур порхет 24 новч., левантим 19 и 23 новч., свилено платно за хаљине 39 и 45 новч., 120 цм. камгарн вунени 48 новч., 120 хомеспун 45 и 85 новч.

Сомота за хаљине 56, 75 и 110 новч.

ВЕЛИКИ ИЗБОР свилених чишака, пантљика, велова, украса за хаљине, ванредни свилени марама за позориште жабота и разни за женске крзнене ствари, ове цене остају до конца јануара у крепости. На захтев шаљем мустре на страну. Пазар за 20 К поставља на одређено место бадава. 1748 2—4

Српска Привредна Банка д. д. у Руми

ПОЗИВ
НА
IV. РЕДОВНУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ

која ће се одржати 5. фебруара 1911. п. н. у 10½ сати пре подне

у заводским просторијама и на коју се гг. деоничари позивају.

ДНЕВНИ РЕД:

1. Оверовљење присутних чланова.
2. Извештај управног одбора о друштвеном раду за прошлу 1910. годину, полагање закључних рачуна и одлука о подели чисте добити.
3. Извештај надзорног одбора.
4. Давање опросница управи и надзорном одбору.
5. Избор 1 члана у управни одбор.
6. Избор надзорног одбора и заменика у надзорни одбор (на 3 године).
7. Евентуални предлови у смислу §. 29. друштвених правила.
8. Избор 5 деоничара за оверење скупштинског записника.

У Руми, 16. јануара 1911.

УПРАВА
Српске Привредне Банке д. д. у Руми.

ДУГУЈЕ — **Рачун изравнања 31. децембра 1910.** — ПОТРАЖУЈЕ

ИМОВИНА:	круна	пот.	ДУГ:	круна	пот
Благајна — — — —	29519	83	Деоничка главница (600 деон. по К 250) — —	150000	—
Менице — — — —	686304	—	Улови — — — — —	284439	74
Зајмови на залоге — —	5956	—	Ред. нед. штедња II кола	6807	80
Предујам на ред нед. штед.	1586	—	„ „ „ III. „	9658	40
Потраж. код страних завода	3235	67	Ресконт — — — —	268980	—
Вреднесни папири — —	6580	—	Дуг по текућем рачуну —	4504	02
Намештај — — — —	2170	—	Резервни фонд — — —	15591	18
Оснивачки трошкови —	500	—	Мировински фонд — —	797	25
Разне особе — — —	14519	10	Разне особе — — —	72	77
Потраж. по тек. рачуну	6726	02	Остављачи остава — —	21300	—
Оставе — — — —	21300	—	Преносне камате на менице	3450	—
Четир дужника — —	1200	52	Неисплаћена дивиденда (за 1909 год.) — — —	240	—
Преносна камата за ресск.	2020	—	**Чиста добит**	15775	98
	781617	14		781617	14

Рачун губитка и добитка 31. децембра 1910.

РАСХОДИ:	круна	пот.	ПРИХОДИ:	круна	пот.
Камата на ресконт — —	15936	57	Камате од еск. меница —	59313	70
„ „ улоге — —	15583	04	„ „ зајма на залоге	322	34
„ „ ред. нед. штедњу	472	80	„ „ пред. ред. нед. штедњу — — — —	168	15
„ „ текући рачун —	12370	—	Камате од текућих рачуна	12402	59
Плата чинов. и послуж —	6450	—	„ „ вред. папира —	336	—
Стварине — — — —	960	—	Затезне камате — — —	420	63
Трошкови — — — —	1771	19	Писарине — — — —	2389	09
Државна и општинска пореза	3560	—	Провизије — — — —	379	01
Белеговне пристојбе —	94	34	Уписнине — — — —	81	—
10% на камату од улога и р. н. штедњу —	1605	73	Разни приходи — — —	1432	14
Награде управи — —	1885	—			
Отпис од намештаја —	280	—			
„ „ оснив. трошкова	500	—			
Чиста добит	15775	98			
	77244	65		77244	65

У Руми, 31. децембра 1910.

Михајло М Бреберина с. р.
књиговођа.

УПРАВНИ ОДБОР:

Др. Жарко Миладиновић с. р. председник. — **Љубомир Милановић** с. р. потпредседник. — **Петар Думовић** с. р.
Мита Ст. Јаковљевић с. р. — **Марко Здравковић** с. р. — **Милош Савић** с. р.
Ст. Петровић с. р. — **Алекса Стојковић** с. р. — **Душан Ловренски** с. р. — **Тане Бировљев** с. р.
Сава Суботић с. р. — **Миша Ђерђевић** с. р.

Прегледано, сравњено са главним и с помоћним књигама и у реду пронађено.

У Руми, 12 јануара 1911

НАДЗОРНИ ОДБОР:

Сима Марић с. р. — **Бранко М. Спанић** с. р. председник. — **Милан Ст. Јаковљевић** с. р.

19 1—1

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.